

„Nyitottság Istenre és a körülöttünk lévőkre” Interjú Dr. Zsengellér Józseffel

Református lelkész, egyetemi tanár, tanszékvezető, dékán, stratégiai rektorhelyettes, a Magyar Hebraisztikai Társaság elnöke, nem mellesleg férj és családapa. Folyton úton van, szinte egy percre sem áll meg, mégis a diákok pontosan tudják, hogy bármilyen felmerülő problémával, kérdéssel bátran felkereshetik őt, mindig tud időt szakítani rájuk, készséggel válaszol és segít. Szakmai életének állomásairól számos helyen olvasni, mi most egy másik, a diákok által kevésbé ismert oldalárais kíváncsiak voltunk.

Dr. Zsengellér Józsefet, karunk dékánját kérdeztük útkeresésről, elhívásról, családról.

Hosszú múltba gyökerező lelkész család gyermekeként született Budapesten. Hogyan emlékszik vissza a gyerekkorára?

Ismerve a mai hallgatók családi helyzetét – hiszen minden felvételin átolvasom az életrajzokat – összehasonlítás tekintetében azt kell, hogy mondjam; kivételes helyzetben voltam, mert egy nagyon szép, harmonikus és ugyanakkor összetartó családban nőttem fel. Nálunk az első helyen valahol mindig Isten szolgálata állt, aminek alárendelődtünk mi gyerekek is, és ez bizonyos helyzetekben számunkra akkor nehezen volt érthető, sőt, időnként még talán tiltakoztunk is ellene, de visszaemlékezve igazán szép és tartalmasévek voltak. Látván a saját gyerekeimet, azt gondolom, hogy jó lenne olyan miliőt teremteni számukra, amilyen az én gyerekkoromban megadatott. Együtt élt három generáció, velünk éltek a nagyszüleim is, így számos olyan élményt és történetet átélhettem és hallgathattam, amit én például sajnos nem tudok megadni a gyerekeimnek, hiszen nem élek együtt a szüleimmel. A rövid találkozások a nagyszülőkkel nem teszik lehetővé az igazi élettapasztalatok átadását, ahogy mi ezt annak idején megtapasztaltuk. Összességébentehát jó érzés visszagondolni rá, azért is, mert egy olyan

egyházkép alakult ki bennem, ami meghatározó számomra a mai napig is.

Édesapja id. Zsengellér József az Újpest-Belsővárosi gyülekezetben szolgált 32 évig, édesanyja pedagógus, hitoktató, anyai nagypapa, Mády Gyula lelkésze, dédapja, Mády Lajos pedig alapítója volt az Újpesti Egyházközségnek. Egyértelmű volt, hogy Ön is Isten szolgálatába áll, vagy felmerült más opció is?

Három terület érdekelt, mindháromnak családi vonatkozása volt. Édesapám és nagypapám lelkészként szolgáltak, anyai nagymamám illetve a másik nagypapám pedig – akit sajnos én már nem ismertem – jogászok voltak, ami számomra szintén meghatározó volt. Édesanyám és más családi tradíciókrévén a pedagógia is izgató, különösen a földrajz-történelem tanítása.

Mikor döntött mégiscsak a teológia mellett?

Harmadikos gimnazista voltam, amikor ez ténylegesen kirajzolódott.

Ez egy konkrét pillanathoz vagy eseményhez volt köthető?

Egy szép lelki élménynek volt köszönhető. Újpest-Újvárosban Gyökössy Endre volt a lelkész, és évente tartott egy evangélizációs hetet, az egyik ilyen alkalommal éreztem meg azt, hogy Isten engem a lelkészi szolgálatra hívott el.

A teológiával párhuzamosan elvégezte az ELTE hebraisztika szakát. Mikor kezdett el érdeklődni e tudományág iránt?

Gyerekkoromban az otthoni könyvtár könyveiből először lépcsőt építettem, aztán már iskolásként kinyitva ezeket rádőbentem, hogy nem tudom mindegyiket elolvasni. Voltak közöttük héber könyvek és zsidó imádságos könyvek is. Kezdetben még csak izgalmasnak, érdekesnek találtam őket, majd a katonaságom ideje alatt sógorom, Szloboda József (aki jelenleg a

Budapest-Északi Református Egyházmegye esperese) éppen megkezdte a teológiai tanulmányait és azt tanácsolta, hogy az utolsó félévet ne töltssem a laktanyán lebzseléssel, hanem próbáljak meg bibliai nyelveket tanulni. Úgyhogy bevittem a görög tankönyvet, valamint a héber imádságos könyvet, mert azt mondta, hogy, ha olvasni megtanulok héberül, már az is nagy segítség lesz a későbbiekben. Aztán ez annyira nagy segítségnek bizonyult, hogy végülis úgy döntöttem a februári leszerelés után, amennyiben van rá lehetőség, félév alatt elvégzem az első évet. A Teológián ezt támogatták, úgyhogy Steinbach Józseffel és Dobos Ágostonnal nekivágtunk. Február 18-án szereltem le, és március 9-én az első féléves héber anyagból le is vizsgáztam Dr. Tóth Kálmán professzor úrnál. Ezt követően, részben a vele való tanár-diák kapcsolatnak, részben pedig magának a bibliai világ kitágulásának köszönhetően el kezdett érdekelni az ehhez kötődő kultúra. Amikor meghallottam, hogy lehetőség nyílik az ELTE-n arra, hogy áthallgassak és párhuzamos képzés formájában tanuljak, akkor beadtam a jelentkezésemet. Először még csak asszirológia szak volt, később elindult a hebraisztika szak is, aztán ennek lettem végül is az első végzős hallgatója, mivel az évfolyamból a társak időközben lemorzsolódtak.

Diákként gondolt arra, hogy egyszer majd ebben az intézményben lesz dékán?

Ilyenformában nem gondoltam rá. Azonban nem csak nekem, hanem szinte minden teológus társamnak egyfajta fixa ideája volt, hogy egyszer akár mi is taníthatnánk. Természetesen nagyon jó tanáraink voltak, de láttuk, hogy egyes képzések között különbségek vannak; különbség van a teológiai képzés és más egyetemi képzés között. Volt is egy ilyen vicc, hogy a japánok képzési helyet keresnek japán nyelvre és elmennek az ELTE-re, megkérdezik, hogy van-e erre lehetőség? Ott azt mondják, persze, fogadjuk Önöket, de a diploma feltétele egy ötéves képzés. Aztán mentek ide, mentek oda, és mindenhol hasonló választ kaptak, majd eljutottak a Budapesti Református Teológiára, ahol szintén felteszik a kérdést: van lehetőség japán nyelvi képzésre? Mire a válasz: hogyné, ha van kurzus (= rövid tankönyv) félév alatt abszolválható. Tehát más „dimenzióban” zajlott a lelkészképzés, mint ahogyan ez ma történik.

Kollégista volt?

Nem, én bejárós voltam. Viszont az utolsó évben megválasztottak seniornak, ezért akkor beköltöztem.

Milyen képet őriz az akkori dékánról?

Akkoriban egy évre szólt ez a megbízatás, hosszúnak számított, ha valaki két évig vezette az intézményt, magyarul elég gyorsan váltották egymást a dékánok. Részben távolinak éreztük, kicsit a szigor megtestesítőjének is, de abban az időben másként viszonyultunk a tanárainkhoz, mint ahogyan ez ma szokás. Részben pedig érezhető volt egyfajta értetlenség, ami a tanulmányaimmal kapcsolatban vetődött fel. Nem értették, hogy miért mennék más egyetemre tanulni, és azt kérdezték, hogy ugyan mi többet tanulhatnék máshol, mint itt? Hiszen a teológia lefedi az egész világot, egy szerteágazó diszciplína, tudományterület. Akkoriban nem volt túl bevett gyakorlat máshol is tanulni, de elkezdtek feszegetni ezeket a határokat, és ebben az időben kezdték megengedni más intézmények

is, hogy teológusként áthallgassunk. Időközben megtörtént a rendszerváltás, amit megéltünk a Teológia falai között is, hiszen jó pár embert érintett, diákokat és tanárokat egyaránt.

Érezhetően fontosnak tartja azt, hogy a teológusok adott esetben más területeken is képezhessék magukat.

Igen, abszolút. Két fontos dolog van ezzel kapcsolatban: egyrészt ahhoz, hogy a mai világban valaki egy adott területen sikeres legyen, szakbarbárnak kell lennie, ugyanakkor, hogy tényleg sikeres és – bár furcsán hangzik – elismert és közkedvelt legyen, ahhoz más területekhez is értenie kell, vagy legalábbis valamilyenfajta rálátással kell rendelkeznie. Ahogy Komoróczy tanár úr fogalmazott annak idején, némi intelligenciával át lehet látni ezeket a dolgokat. A teológia nem egy elzárt történés, tulajdonképpen átfogja az egész világot, és ahhoz, hogy ezt igazán jól tudjuk művelni, engednünk kell, hogy a minket körülvevő világ megérintsen bennünket, és ennek köszönhetően aztán mi is megérintsük a világot. Különösen fontos ez egy olyan egyetem esetében, ahol van kifejezetten hittudománnyal foglalkozó kar. Szükségesnek tartom, hogy ez a fakultás minél inkább nyitott és átjárható legyen.

Ez a hatodik éve dékánként. Nyilván egy intézmény vezetése olykor komoly nehézségekkel is jár. Van olyan bibliai igeszakasz, ami ilyenkor megerősítette, akár erősíti jelenleg is Önt?

Mindig az aktuális, elém kerülő napi igeszakasz az, amin gondolkodom, és ami erőt ad. Napi rendszerességgel olvasom a Bibliát, és így ez a napi lelki kapcsolat folyamatos erőforrásként jelenik meg az életemben. Az én imádságom nem egy pillanatra koncentrálódó napi rutin, hanem amikor csak lehet, a legkülönbözőbb helyzetekben imádkozom, olyankor úgy érzem, hogy valahol ott fent járok. Ez már gyerekkorom óta így van. Felidéződnek kedvenc bibliai szakaszok is, de általában az aktuális napi igén keresztül erősít meg. Igehirdetői szolgálatra is

sokszor kérnek fel, és a vasárnapi istentiszteleteket is igyekszem a Bibliaolvasó Kalauz vezérfonalához igazítani. Mégis az az Ige, amely az elmúlt évek során újra és újra megtalált, és a legváratlanabb pillanatokban is reményt adott, a Jeremiás 29,11: „Mert csak én tudom, mi a tervem veletek – így szól az Úr–: jólétet és nem romlást tervezek, és reményteljes jövőt az, amelyet nektek szánok.”

Meséljen kicsit a gyerekeiről.

Most még négyen vannak: Anna (16), Zoltán (15), Nóra (13) és Borka Hanna (3), de júliusra várjuk a következőt.

Csodálatos dolog látni, amikor nyiladozik az értelmük, azonban hatalmas felelősség is, hiszen fontos, hogy mit engedünk be az életükbe, mivel töltjük meg azt, és mi veszi őket körül. Néha látom azokat a szülői hibákat, amiket korábban elkövettem, és igyekszem a kisebbeknél elkerülni ezeket. Lelkészgyerekként átéltem azt, hogy a szolgálat körül forgott az élet, és ebben benne volt az is, hogy édesapámmal kéthetente vasárnap délután volt időnk egyfajta személyes együttlétre, mert a többi napon ott voltak a hivatali órák, a gyülekezeti alkalmak, a gyűlések és más teendők. Nálunk vasárnaponként két istentisztelet volt, de minden második héten a délutáni istentiszteletet nem édesapám tartotta. Igazából ekkor tudtunk családi programokat

szervezni, játszani, beszélgetni. Ez akkor – hiszen ebben nőttünk fel – teljesen természetesnek tűnt, de utólag azért úgy látom, hogy jó lett volna kicsivel több időt együtt tölteni. Arra emlékszem, hogy édesapám gyakran hajnalig fent volt, mert a saját dolgait éjszaka tudta intézni. A gimnáziumi évek vége felé, illetve az egyetemi évek alatt én magam is éjszakai bagollyá váltam, és sokszor csatlakoztam hozzá. Ilyenkor nagyon jókat tudtunk beszélgetni, aminek igazán örülök, hiszen már felnőtt fejjel fel tudtam tenni a kérdéseimet, és ezeket meg tudtuk beszélni. A gyerekeim esetében viszont igyekeztem és mai napig igyekszem, hogy ahogy lehetőségeim engedik, minél több időt töltssek velük. Ebből adódóan én is éjszaka dolgozom.

Mit üzenne dékánként a jelenlegi és jövőbeli teológus hallgatóknak? Mi az, amit mindenképp fontosnak tart ahhoz, hogy jó teológus váljék belőlük?

Szerintem az egyik legfontosabb dolog a nyitottság. Nyitottság Istenre és a körülöttünk lévőkre. Ehhez a nyitottsághoz hozzátartozik az őszinteség is, ami lehet, hogy néha fájdal-

masnak tűnik, de hosszútávon mindenképpen kifizetődő. Nem vagyok egy felfelé hajbókolós, lefelé taposós típus, inkább igyekszem a felmerülő problémákat őszintén megbeszél- ni. Ugyanakkor konfliktuskerülő vagyok, ami viszont nem biztos, hogy a legszerencsésebb kombináció, különösen vezető pozícióban. Azonban hogyha az ember ezt a kettőt jól tudja ötvözni, akkoraz üzemképes tud lenni. A másik dolog, amit fontosnak tartok a lelkészek esetében, hogy olvassanak, ha tehetik, járjanak színházba meg koncertekre, és hogyha lehet, akkor próbáljanak valami mást is tanulni a teológia tudománya mellé, mert ez is a nyitottsághoz tartozik. Akkor jobban meg fognak érteni másokat, hiszen a mi dolgunk az, hogy megértsük azokat az embereket, akik körülvesznek minket, felvállalva a velük való közösséget, bizonyos pontokon akár a kellemetlen helyzeteket is, kiállva értük, mellettük. Ezért vagyunk lelkészek.

Mihályiné Zoltán Tímea

